

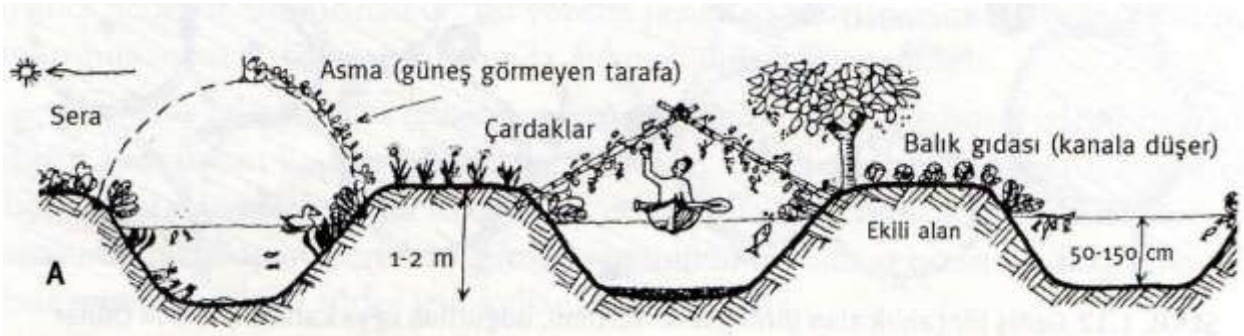
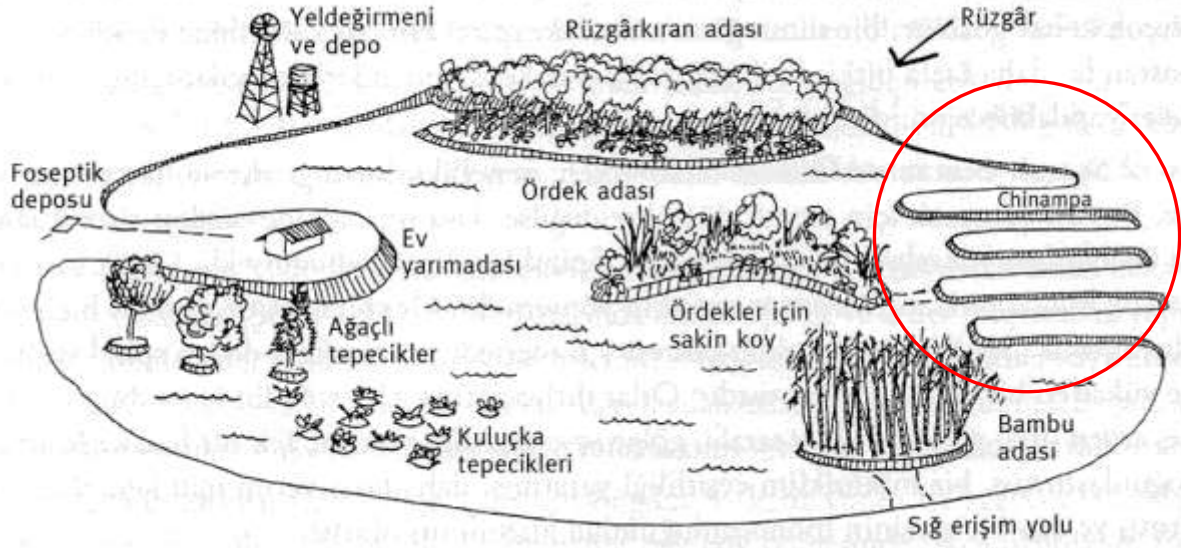
PERMAKÜLTÜR VE KENAR ETKİSİ MUCİZESİ - 2

Bu yazımda da kenar etkisinde bahsetmeye devam ederek kenar etkisinin tarımsal sistemlerde ve Permakültürde ne şekilde kullanıldığına örnekler vermeye çalışacağım.

Binlerce yıldır avcılık ve toplayıcılık yaparak hayatta kalmayı başarmış olan Avusturalya kıtasının bilge Aborjin halkı kenar etkisini kullanmayı çok iyi biliyordu. Gelişmiş ve çatısı kapanmış ormanlarda ormanın gelişimi durmuş merkezinde kontrollü orman yangını çıkararak ormanın ortasında bir açıklık oluşmasını sağlar ve giderlerdi. Böylece yaratmış oldukları açıklığın kenarları boyunca kısa sürede yeni bir gelişim süreci başlar mikroorganizmalar, otlar, küçük çalılar vs. ile başlayan süreç pek çok küçük hayvanı ve onların avcılarını da kenarlara çekerdi. Aborjinler bir süre sonra bu kenarları ziyaret ederek avlayacaklarını avlar, toplayacaklarını toplar ve yollarına devam ederlerdi.

Doğada sürdürülebilir artı değer ancak kenarlarda üretilebilir. Doğa tarafından sürekli olarak kullanılmakta olan bu etki Meksika yerlileri tarafından dünyadaki en üretken tarımsal sistemlerden biri olan Chinampa'larda yüzyıllardır kullanılmaktadır. Chinampa'lar Avrupa ortaçağı yaşarken Aztek medeniyetinin kurduğu yünbinlerce kişinin yaşadığı şehirleri sürdürülebilir bir şekilde besleyebilen sistemlerdi. Hem bitki, hem de balık ve diğer su kültürü ürünlerinin üretiminin yapıldığı Chinampa'lar toprak da üretiyordu.

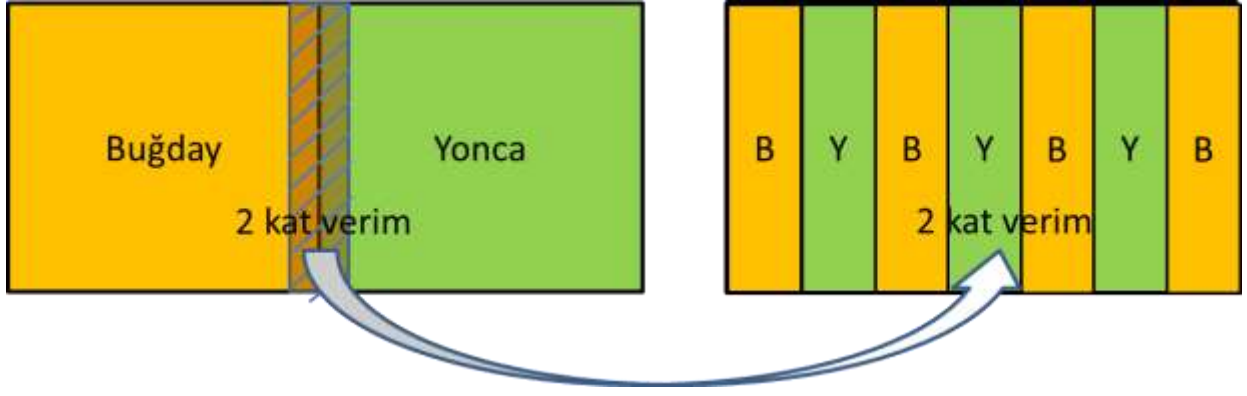
Permakültür uygulamalarında kenarları olabildiğince arttırmaya çalışırız. Mevcut kenara ekleyebileceğimiz her uzantı veya yaratabileceğimiz her yeni kenar bizlere yeni bir öğeyi sistemimize ilave etme fırsatı sunar. Kenarlara vereceğimiz doğadaki örüntülerle uyumlu şekiller (Örüntü konusunu Kuraldışı Dergi'nin Ocak 2015'teki ['Permakültür – Bulaşıcı Güzellik'](#) başlıklı yazımda anlatmıştım) bizlere yeni nişler, yeni mikro iklim bölgeleri yaratma imkânı verir. Buna çok net bir örneği aşağıdaki gölet tasarımında görebiliriz.

Tasarlayacağımız göletin şeklini daireselden çok-kenarlı yıldızla çevirmekle kenarı uzatarak göletin kenarına ekleyebileceğimiz bitki sayısını göletin yüzey alanını değiştirmeden kolayca iki katına çıkarabiliriz. Yıldızın kolları arasındaki her girinti çıkıntı da bize bir mikro iklim alanı, farklı bir niş yaratma imkânı sunar.

Böylece tasarladığımız sistemdeki semereyi her seferinde biraz daha artırır, sistemimizin sürdürülebilirliğini biraz daha garanti altına almış oluruz.

Kenarlarda yan yana getireceğimiz bitkileri doğru seçerek verimi doğrudan arttırma imkânı da buluruz. Bitki kardeşliği adını verdiğimiz bu kavrama en güzel örnek buğday ve yoncanın işbirliğidir. Bir buğday tarlası ile yanındaki bir yonca tarlasının kesiştiği sınırdaki iki tarlanın birbirini etkilediği geçiş bölgesinde (bunu da bir cins ekoton sayabiliriz) verim %50 artar. Yonca kökünde azot biriktirerek buğdayın yetiştiği toprağı beslerken, buğdayın toprakta bırakılan sapı da yoncanın beslenmesini güçlendirecek toprağın oluşmasına katkıda bulunur. Bu yüzden iki yan yana tarla yerine buğday ve yoncayı geçiş alanı kalınlığı kadar genişlikteki şeritler halinde bir şerit buğday, bir şerit yonca şeklinde değiştire değiştire ekmekle toplam verimimizi %50 arttırabiliriz. Üstelik bu ekimi şeritlerimizi eş yükselti eğrilerine uyumlu şekilde oluşturarak yağmurdan da en fazla verimi alırız.

Kenar etkisini mucizesinin benim kadar sizleri de büyülediğini ümit ediyorum. Yukarıda bahsettiğim bitki kardeşliklerinden önümüzdeki ay örnekler vererek daha detaylı bahsetmeyi planlıyorum.

Nisan ayında Kuraldışı'nda iki eğitimim var. 4-5 Nisan'da permakültür kavramıyla tanışmak isteyenler için iki gün, 12 saatlik Permakültüre Giriş Kursu vereceğim. 13-28 Nisan tarihlerinde ise permakültürü eğitmen veya danışman olarak uluslararası düzeyde meslek olarak yapmak veya kendi arazilerinde değerlendirmek isteyenler için kapsamlı bilgiler içeren Permakültür Tasarım Sertifikası Kursu vereceğim. 72 saatlik kursa katılanlar tasarım uygulaması yapacak ve uluslararası geçerli bir sertifikaya sahip olacaklar. İlgilenenleri bir an evvel Kuraldışı Eğitim ve Danışmanlık'ı arayarak kayıt yaptırmaya davet ediyorum.

Görüşmek üzere.

Kuraldışı Dergi, Nisan 2015

Dr. Murat Onuk